

“Животът се разлиства като книга... Умеем ли да четем?”

IX-XII клас

**Духовете на мъдростта и времето,
етапите в живота и господството на книжовността**

Разказ

Катарина лежеше в леглото. Не, всъщност лежеше беше относителна дефиниция на реалното - тя се въртеше в леглото поради зародило се безпокойство. Тази седмица за пореден път не успяваше да се наспи, заради прокрадващото се тихомълком из късните часове на деня злокобно предчувствие, което не беше до такава степен плашещо, колкото предвещаващо някакво събитие. Младата деветнадесетгодишна девойка инстинктивно долавяше вълните на предстояща перипетия. В мига, в който Катарина потънеше под завивките и минеше кратък период от време, започваха да се носят едва доловимите удари на извехтеля махагонов часовник или описан другояче - отживелица за времето си, но свръхактуален за отминалите години на 19 век предмет, емоциите от рода на боязън и тревога започваха да се прокрадват незабелязано в малката, не особено богата на цветове гами одая. Младото момиче не беше ценител на фрапантните цветове и кичозната безвкусица, според нея те изсмукваха чара и комфорта от малкото помещение. Точно поради тази причина стените бяха облени с цвета на мокрия асфалт, а мебелировката беше с цвят на зелен мъх. За нея бе достатъчно да е практично, а не красиво - гардероб, бюро, стол и легло бяха основните предмети, така оставаше повече място за рафтовете, където поставяше колосалната си колекция от книги. На пиедестал бяха поставени романтичните класики, историческите литературни романи и чуждестранната поезия, оттам насетне по-нисшестоящи в книжовната йерархия бяха криминалетата и съвременните книги. *Факт, че всяка една книга допринасяше по някакъв начин.*

Поради липсата на сън очите на момичето вече бяха ококорени доста преди появата на първите сутрешни лъчи. Катарина се извърна на една страна в леглото и закова поглед право в прозореца, където се разкриваше нетрадиционно красивата гледка на едно масивно дърво с прясно оголени клони с цвят на трюфел, които се движеха от мощта на вятъра. Почти беше ударил часът на астрономическата зима - сивото небе, изпъстрено с разнообразни нюанси изглеждаше мрачно и потиснато, перфектно връзвайки се с носталгичното настроение, виреещо наоколо, а мирисът на сняг почти се усещаше в сгъстения, смразяващ въздух. Девойката отметна обемистата завивка от себе си и приседна на леглото, отказвайки да прави още опити да подремне, тъй като всички безусловно завършваха по един и същ начин - неуспешно. В момента, в който краката ѝ докоснаха ледения под, я полазиха неприятни тръпки и хлад скова дребната ѝ фигура. Катарина обу чехлите си и с бавни крачки се запъти към прозореца. *“Близостта на зимата стана не само видима, но и осезаема”* - помисли си тя, загръщайки по-плътено халата си.

- *Тара!* - викът на майка ѝ отекна от долния етаж, измъквайки момичето от краткотрайния ѝ транс. - *Закуската, миличка!*

- *Идвам, майко* - отвърна тя, повишавайки глас.

„Нека видим днешният ден какво ми е подготвил и с какво ще бъде различен от останалите“ - беше последната мисъл на Катарина, преди да насочи хода си към банята, за да извърши стандартните процедури, присъщи на поддържащите се хора. Отражението, което видя в огледалото със сивите си очи, не ѝ се стори очарователно, но на този етап то не зависеше от нея. Тъмните кръгове под очите, падналите клепачи и чорлавата коса бяха чистото доказателство за непълноценния сън, който я мъчеше последните 48 часа. Тя изми зъбите си, среса средно дългата огнена коса с цвят на разтопено злато и топъл нюанс и премина на дрехите, тъй като нямаше ни най-малка нужда от козметични продукти, предназначени за неестествено разкрасяване. Натуралната красота се забелязва различно от всеки, едни я откриват вътре в теб, други отвън, но от всичко най-важно е ти да се възприемаш такъв, какъвто си създаден.

- *Добро утро, мамо* - каза на майка си, целувайки я по зачервената буза. Майка ѝ. Най-красивата за нея, въпреки леко прошарената коса и бръчките около устата и очите, показващи всеки един път, в който се бе смяла. Топлата ѝ усмивка въздействаше на Катарина по един много успокояващ и отпускащ начин. Обръщайки последната палачинка, Татяна се обърна към дъщеря си, задавайки следния въпрос: - *Ягоди или смокени?* Тъй като момичето имаше видимо забавени реакции, потрябваха ѝ няколко мига да осъзнае въпроса.

- *Сладко от ягоди, моля* – изричайки го, устата ѝ се разтегли в ленива и непринудена усмивка.

- *Отново не си спала, нали?*

Катарина кимна безмълвно.

- *Нямам никаква идея как да го тълкувам вече, но само знам, че всеки път следва нещо специално* - каза младата девойка, като лицето ѝ беше застинало в замислена гримаса.

Татяна беше вторачила очи в нея, но в мига, в който усети миризмата на загоряло, извърна рязко глава към тигана и го махна от котлона. Последната палачинка по ирония на съдбата беше загоряла, затова тя просто я изстърга в кофата за отпадъци. Татяна сложи чинията с храна пред Тара, както и една чаша топло мляко, отвори **сладкото и седна точно срещу нея, изучавайки я с поглед.** Очевидно беше, че момичето блуждаеше някъде. След миг - два тя се размърда и изкара от чантата си една книга с дебели остаряли корици, намирайки страницата, докдето беше стигнала. Слагаше залък в устата и прелистваше страница след страница, това беше традиция всяка сутрин, откакто навърши 14-та си година. Сегашното четиво беше *Мъртви души* на Гогол. *Класика*. Катарина си беше загубила ума по четенето, правеше го във всеки свободен момент. Моралът, ценностите и характерът ѝ бяха цялостно изградени, благодарение именно на книжовността, минала през ръцете ѝ за последните пет години. Тя успя да се самоизгради и възпита като личност в модерното общество благодарение на тях. И макар да живееше в къща, олицетворяваща кръстоска между Средновековието и

Романтизма, макар да четеше книги, издадени преди повече от два века и да разсъждаваше като човек, надраснал възрастта си, тя съществуваше в една объркана, неприятна и непонятна за нея съвременна общност, изпълнена с най-разнообразни хора. От ограничена и консервативно мислеща паплач до свободомислещи и мечтаещи, от бедни и надарени с ум до изискани и празноглави и ето че идва третият вид, към който спада тя - *невзрачна външно, но силно колоритна вътрешно*. Точно така, тя е парадоксална загадка, здраво заплетен възел за околните. Всичко се дължеше на книгите, които са й дали здрав разум и реална преценка, съхраняваща личността ѝ от злонравни и слабохарактерни хора. Въпросът, който си задаваме тук, е...

- *Животът се разлиства като книга, как и по какъв начин успяваме да го изчетем?* - изрече майка ѝ и в следващия миг всичко потъна в непроницаема тъмнина.

Мъгла?.. Лъчи?.. Аквамариново небе? Липса на мрачни облаци?.. Море, пред мен извисяващо се с цялото си величие?.. Гориста област, заобикаляща ме от всички страни?.. Пейка, на която седя?..

Всички тези елементи се появяваха един след друг последователно, сякаш Катарина сънуваше. *А сънуваше ли?* Нямаше шанс да се разбере, тъй като обстановката създаваше впечатлението, че всичко е реално. Тя трескаво се оглеждаше, не разбираше какво се случва и къде се беше озовала така изневиделица. Ярката светлина гъделичкаше зрението ѝ и пречеше да види цялостната природна картина. Усещаше единствено лек полъх от морето, нищо друго не помръдваше. Обстановката наподобяваше *спряло време*.

Постепенно пулсът ѝ се забави, достигайки отново нормалния си ритъм, Катарина заби поглед в красивото, но по някакъв начин прекалено спокойно море. Нереално спокойно. Незнайно защо, нито защо сега, но в ума ѝ изплува една поема за трагизма на морето като природен парадокс, която тя самата бе написала неотдавна...

*„Всеизвестен неприятел на всичко
живо и неживо съм аз...*

*Мнозина обичат ме заради светлотата, бистротата и невинността,
изложени под формата на блудкав образ,
сътворен от нечий монотомен разказ...*

*Денем омагьосвам с привлекателността си,
нощем застрашавам с мистериозността си.*

*Излъчвам красота и силен магнетизъм,
свечери ли се, готов съм да отнема
нечий нищо неподозиращ организъм.*

*С настъпването на онзи проклет мрак,
мигом превръщам се в заклет враг...*

*С тъмния си, отблъскващ цвят
и вълни, злокобно мъждукащи под
крехката светлина на една сиротна луна,
В готовност ставам да погребя поне една
самотна душа и да отнеса я на място, наподобяващо*

Мъртвешка долина.

*Безметежен и лек съм през деня,
уви, трансформирам се с настъпването на вечерта.
Красотата - самото олицетворение на мистерията,
укриваща се по дълбините на водите ми.*

*Поддадеш ли се, мигом ще те повлека в призрачен свят,
без каквато и да е друга възможност за различен поврат.*

*Притежавам цялата енергия и мощ
във вените на невъобразимата си площ...*

А унила песен на редици покрусени

рее се в пространството.

Жестока меланхолия от безсилния им вопъл

извива се до небето мрачно.

Заблуждавам всичко живо и неживо аз,

за да изпаднат всички те в смъртен екстаз.’’

Да, Катарина обичаше да твори. Най-съкровената ѝ мечта бе да стане писател... Морето, бълбукащо пред нея, много ѝ напомняше на това от поемата ѝ, тъй като то привидно изглеждаше безобидно, но тя не беше убедена, че това е точно така.

- Здравей! – детският момчешки глас, прозвучал в съседство я накара да подскочи от изненада. Катарина видимо притеснено насочи вниманието си към мъничкото момченце, седящо до нея на бялата пейка. Оглеждайки го добре, тя обърна по-специално внимание на любопитните му очи с цвят на натурален шоколад, както и на канелената му, късо подстригана косичка. В края на краищата сметна, че то не представлява опасност, тъй като детенцето не беше на повече от невръстните шест години. Внезапно чувство на интерес я облада, ставаше все по-шантаво и все по-интригуващо.

- Здравей? - прозвуча доста неубедително гласът на девойката.

- Предполагам се чудиш какво се случва - каза напълно спокойно то, изучавайки морето с очи.

„Как позна...“ - помисли си Катарина, а в думите ѝ прозвуча лека нотка на сарказъм.

- Лесно. Всеки на твое място би го направил - изрече детето, прочело мислите ѝ.

- Чакай малко! - възкликна уплашено Катарина. - Как така току-що прочете собствените ми мисли?!

- Нека го кажем така. Аз съм плод на въображението ти, ти ме сътвори - момченцето беше с изразен висок капацитет на интелигентност, имайки предвид крехката му възраст.

- Но как така? - тя неразбиращо клатеше глава.

- Добре, нека ти обясня какво става. Ние сме в главата ти, това море... тази дива растителност... това красиво небе... тази пейка, на която седим... аз... Всичко това живее в твоя ум. Аз съм твоето въведение. В момента моята роля е да те превода през едно съвсем кратко пътешествие, което цели да бъде един от най-важните житейски уроци, които би могла да научиш и в настояще, и в бъдеще. Тук съм, за да те запозная с етапите в живота, както и нуждата от книжовност за нашето съществуване. Аз нямам име, защото не съм човек, съществуващ в материята, но, от друга страна, съм достатъчно истински, за да ме наричаш духът Пътеводител. Нека приключението започне сега - беше последното, което изрече.

Преди Катарина да успее да каже каквото и да е било, То изчезна и тя отново остана сама в огромното пространство. Сама с въображението си. Но знаеше, че тепърва предстоят да се случват неща. “Защо детето се нарече дух Пътеводител?” – помисли си тя. Може би щяха да се появят и други? Как е възможно всичко да е в главата ѝ, а да не осъзнава какво се случва? Няма отговори на въпроси, хипотетично създадени от самата нея. Колко странно. Тя продължаваше да се извърта наляво и надясно, очаквайки всеки миг да се случи нещо. Времето, течащо на това място, ѝ се струваше безкрайно, може би защото време нямаше? Нали тя самата го описа като спряло време? Въпроси безброй, отговори нула.

- Привет отново! - разнесе се до нея отново детски глас, но този път нещо беше една идея по-различно.

Катарина се обърна с нетърпение към седящия човек до нея и го огледа по-възможно най-бързия начин. Този път детенцето изглеждаше по-голямо. Дванадесетгодишно може би? Имаше нещо странно... Очите му, косата - те не се бяха променили изобщо.

- Прощавай, но ти не беше ли тук до преди малко? - попита леко учудено момичето.

Момченцето изви устни в лека усмивка и погледна Катарина в очите.

- Съжалявам, но не. Това е било моето Аз преди шест години или казано по друг начин - етапът ми на живот в невинните детски години. Твоят Пътеводител. Знам, че не разбираш какво се случва, но ти си умна, Катарина. Ще разбереш много скоро каква е нашата роля. Аз съм духът на Полуневинността. В този етап от живота започвам да научавам определени неща за живота в различните му аспекти. Възрастните ме третират другояче, те не ме товарят с отговорности и все още не съм посветен на зрелостта, невинен съм в очите на всеки и вода лесен и безгрижен начин на живот. Да, но така си мислят всички. Книгите успяват да се намесят в живота ми, като ми носят неограничено въображение, те успяват да ме научат да вярвам в невъзможното. Всичко, което поискам, може да се случи. Това, на което възрастните не успяват или пропускат да ме научат, аз го разбирам благодарение на книгите. За това ние сме тук, за да ти покажем какво още те очаква в живота и каква ценност са книгите, които ти непрекъснато четеш. Те ще бъдат твоите светлини в мрака, твоят път към успеха. Сега си потънала в собствените си илюзии.

Катарина безмълвно седеше сковано и в захлас попиваше всяка от думите на детето. Доста умно дете. Същност умното дете ѝ напомняше на нея самата... Точно така! Мисълта я удари като гръм... Това е нейният дух, но в друго тяло! Огледален образ, олицетворяващ духовната ѝ същност. Тя ще проследи собствения си живот! Ще вникне в духовното си развитие! Тя не можеше да повярва какво ѝ се случва, беше точно толкова нереално, колкото и реално, дори не знаеше дали ще помни след това какво се е случило, но не я интересуваше... важното беше какво се случва в момента.

И докато тя беше потънала в разсъждения, разбра, че нямаше и следа от дванадесетгодишното момче. На негово място беше застанал един на пръв поглед голям младеж. Красив младеж. Катарина първоначално се смути и усети как бузите ѝ поруменяват, затова заби поглед напред, право в морето.

- Здравей, Катарина! - гласът му вече не беше детски, той беше пораснал.

Тя усети, че той я изучава с поглед, затова преглътна леко и благоволи да се обърне към него. Те приковаха погледи и за миг се чуваше само тихото

вълнение на морето и тук-там някоя чайка, прелетяваща над тях. Същите шоколадови очи. Момчето ѝ се усмихна леко и тя видя прекрасните му бели зъби. Тя му отвърна с усмивка леко колебливо, след което изрече:

- Е, ти кой дух си?

- Браво, вече започваш да схващаш. Можеш да ме наричаш духът на Поумяването. Навлизаме в поредния етап на живота, за да успеем да проследим как ни повлиява книжовността. За да бъде ясно, сега ние с теб сме част от настоящето. Това е краят на детството и навлизането в зрелостта, когато взимането на решения и отговорността стават важна част от живота ни. Приоритетите ни започват да се избистрят и започваме да имаме определени очаквания и цели. През този етап ние четем не само книги, подхранващи въображението ни, но и почваме да се оглеждаме за такива, които биха ни ориентирали в живота. Започваме съвсем различен начин на мислене, по-задълбочен... по-анализиращ... търсец логиката в живота, книги, помагачи ни да разкрием много мистерии и да увеличим нивото си на интелект. Помни, Катарина! За нищо на света не спирай да четеш, макар и да знам че ще е така - това е ключът ти към успеха, храната за твоя мозък. Може да си беден, но знанията винаги ще бъдат най-голямото ти богатство! Ще пожънеш големи успехи, знай.

След финалните думи и този дух се изпари. Девојката седеше като цапната с мокър парцал и асимилираше току-що изречените думи от нейното подсъзнание. Тя започваше да разбира цялостната идея на това приключение. Тези, така наречени духове, породени от собственото ѝ въображение, пресъздаваха различните етапи на живота и целяха да ѝ покажат колко ценни са знанията, придобити от книгите. Те са ключът към успеха в живота. Дотук видя миналото и настоящето... в този ред на мисли би трябвало да следва бъдещето? Тя нямаше търпение да се види в образа на това момче отново. Щеше да проследи своето битие, което в най-общ и понятен смисъл, е една от основните философски категории за обозначаване на обективната реалност, която за съжаление би съществувала независимо от човешкото съзнание. Разочароващо, но факт, че материалното щеше да продължи да преобладава во веки веков по важност, ако не спреше немърливостта и индиферентността

към книжовността. Изключвайки малцината осъзнати единици, обществото трябваше да се пробуди и хората да отворят съзнанията си за незамакираната чиста реалност, а не за фалша, облял ума им на талази. Суетнята, славолюбието и парите, представляващи просто хартия и мастило, ли бяха факторите каращи хората да се бият по гърдите? А не знанията в главите им... Ох, свят илюзорен, защо си тъй несправедлив? В заблуда живеят всички те, мислейки, че заможността им намира се в портфейла и в нагиздената премяна? Ох, свят илюзорен, защо си тъй строг към едни, наказвайки ги цял живот да съществуват в една малка клетка, ограничаваща мислите им да се разгърнат и да прогледнат? Аз изпитвам искрено съжаление към тия хорица... вкусили от хайлайфа и попили злобата и лицемерието... затънали в самозабрава.

Потъвайки в мислите си за пореден път днес, Катарина не беше усетила присъствието до себе си. Едва когато усети мразовит полъх, тя насочи вниманието си към духа, седящ до нея. Този път изненадата ясно се прочете в очите ѝ, на мястото на младото момче седеше зрял мъж, видимо на около трийсет. Имаше набола брада и тук-там някой снежен кичур, прокрадващ се в иначе тъмната му коса. Очите му бяха съвсем същите, изключвайки ситните бръчици около клепачите му.

- Е, предполагам си изненадана, че ме виждаш в една доста напреднала фаза.

- Да, няма как да отрека очевидното - засмя се тихо Катарина.

- Карайки по същество, ще разкрия кой дух съм аз. Наричам се духът на Абсолютната Зрялост. В този етап от краткотрайния ни живот ти ще откриеш, че целият ти начин на съществуване започва да открива своя смисъл. Ще осмислиш много неща, които допреди това са били скрити за ума ти. Философските ти и психологически способности ще започнат да се развиват доста по-осезаемо и ще започнеш един етап на помъдряване, нетипичен за абсолютната зрялост. Сега ще ти обясня защо... Тъй като ти не спираш да обогатяваш ума си с книги и то все по-сериозни книги, които са недостъпни за повечето човешки умове, ти започваш да вдигаш много сериозно нивото на самосъзнание. Правиш все повече изводи и научаваш неща, издигащи те на такова духовно ниво, за каквото не си и мечтала.

Благодарение на това, ти достигаш своето помъдряване едва на трийсет и четиригодишна възраст, докато то е типично за петдесетгодишните и нагоре... Това мисля, че говори достатъчно за твоя етап на развитие и за това, как животът се разлиства като книга, а ти, мила моя... успяваш да го четеш, живеейки пълноценно!

- Катарина! Катарина!

Тя чуваше някакъв глас в далечината да изрича името ѝ многократно. Постепенно този глас ставаше все по-висок и по-ясен, докато накрая не усети нечия ръка да я бутва. Катарина отвори очи и опита да осъзнае какво се случваше в момента. Първото нещо, което видя беше притесненото изражение на майка ѝ.

- Ох, бе, дете... Изкара ми ума! Как спиш толкова дълбоко? Хайде ставай, закъсняваш за училище... - изричайки това, майка ѝ излезе от стаята.

Без да мига, Катарина се взираше в тавана безмълвно. Нима всичко това е било сън? А дали е било само сън? Тя не знаеше, това, което беше научила, отваряше мирогледа ѝ още повече. Вече се чувстваше пълноценно и готова да поеме живота си в ръце! Скочи от леглото и пое по пътя на покоряването на върхове.

Румина Георгиева Георгиева, Xг клас
VIII СОУПЧЕ “А.С.Пушкин”
Трета награда